

Vertragen

In elk handboek voor gespreksvoering valt te lezen dat een goed gesprek begint met het opschorten van oordelen en luisteren naar wat een ander te zeggen heeft. Sterker, het gaat pas wat worden met een gesprek, zegt de Amerikaanse filosoof Dennett, als je andermans opvatting zo goed kunt weergeven dat die je bedankt voor je helderheid.

Kom daar eens om! Er zijn er niet veel die dat kunnen.

In de klassieke vorm van het socratisch gesprek hebben ze er een standaardvraag voor: wil je nog eens in eigen woorden herhalen wat de vorige spreker heeft gezegd? Meestal gaat dat niet goed. Je hebt immers maar met een half oor zitten luisteren naar wat die ander te berde bracht, omdat je al aan het voorbereiden was wat je zelf ging zeggen zodra die zijn mond zou houden. Ben je goed weergegeven?, vraagt de gespreksleider vervolgens aan de oorspronkelijke inbrenger. Als die nee knikt moet je nog langer wachten. Dan krijgt je voorganger de gelegenheid preciezer uit te leggen wat hij bedoelde te zeggen.

In het begin is het vreselijk, je wordt er superongeduldig van. Het haalt alle snelheid uit het gesprek. Maar als je er eenmaal aan gewend bent is het een verademing, dan gaan deelnemers het ongevraagd zelf uitvoeren: mag ik nog eens herhalen wat je zei? Het gesprek krijgt er een weldadige rust en aandacht door.

In de Benedictijner orde hebben ze er een eigen vorm voor, kapittelen. Als de abt een kwestie wil bespreken roept hij de monniken bijeen en legt hen voor wat hij wil onderzoeken. Daarop nemen de monniken één voor één het woord, te beginnen bij de jongste. Vervolgens wordt er, zolang als iemand gesproken heeft, gezwegen in de groep. Het lijkt omslachtig en tijdverspilling. Maar in de praktijk werkt het precies andersom, iedereen concentreert zich op de essentie van wat gezegd moet worden, en van discussie of debat is geen sprake. Aan het eind, als iedereen gehoord is, hakt de abt zelf de knoop door.

Gisteren kwamen we een paar burens tegen op het pad. Daar hadden we weer eens het omgekeerde. De man begon een gesprek met ons, over de corona en hoe zwaar ze het hadden op de school waar hij werkt. Zijn vrouw kon niet wachten om aan het woord te

komen. Na een paar zinnen van hem begon ze zelf tegen mijn vrouw. Het gesprek splitste zich in tweeën, ik gruw daarvan. Als ik maar even mijn blik afwendde van de man en in de richting van de vrouw keek, probeerde die mij in haar gesprek te vangen. Het heeft op mij een averechts effect, in plaats van je samen naar iets toe te wenden (con-versatie), wend ik me zo snel mogelijk af.